یادداشت

سرنوشت نفت در دنیای انرژی

مارال تاج میری

پایان امپراطوری نفت چه زمانی خواهد بود؟ این سؤالی است که از سال ۱۹۱۴ مسأله روز دنیا بوده است. در آن زمان یکی از روزنامه‌های امریکایی عمر ۱۰ سال را برای اتمام همه ذخایر فسیلی تخمین زده بود. اما بعدتر وزارت داخلی امریکا در سال ۱۹۳۹ مدت زمان ۱۳ سال را اعلام کرد. اکنون با گذشت ۱۰۶ سال از نخستین پیش‌بینی‌ها، نه تنها ذخایر به اتمام نرسیده است بلکه با پیشرفت فناوری‌های اکتشاف و تولید، شاهد کشف میدان‌های جدید نفت و گاز هستیم. در ماه‌های اخیر نیز سایه شوم بیماری کووید۱۹، دورنمای تاریک از پایان این بحران و فاجعه اثرات پارادایمیک شیوع آن، به این داستان دامن زده است. از جانب دیگر، با توجه به توافق آب و هوایی پاریس، حذف انتشار کربن، پیش‌بینی‌ها بر رونق انرژی‌های نو و نزول قدرت جهانشمول طلای سیاه می‌چرخد.

سیستم انرژی جهانی شبیه یک نفتکش است. این سیستم از شتاب زیادی برخوردار است و زمان زیادی برای تغییر جهت نیاز دارد. تحلیل روندهای تاریخی در تأمین انرژی، استفاده از آن و انتشار گازهای گلخانه‌ای همواره نشان داده است که الگوهای جهانی انرژی در طولانی مدت از یک مسیر بسیار پایداری پیروی می‌کنند و بسیاری از تغییرات ساختاری بتدریج رخ داده است. مانند ساخت رآکتورهای انرژی در دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰، افزایش گاز سیکل ترکیبی توربین‌ها (CCGT)ها در دهه ۱۹۹۰، توربین‌های بادی در دهه ۲۰۰۰ و پنل‌های خورشیدی فوتوولتائیک (PV) در ۲۰۱۰ که توسعه همگی آنها با گذر زمان مواجه بوده است.

تاریخ به بشر آموخته است که گذار فرآیندی زمانبر است. تحول انرژی در مقیاس بزرگ ممکن است دهه‌ها طول بکشد تا بتواند اثرگذاری خود را بر سهم نسبی خود در بازار بگذارد. بر اساس گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، برای رسیدن به انتشار صفر کربن، سوخت‌های کم‌کربن باید به صورت برق، انرژی زیستی، هیدروژن و سوخت‌های مبتنی بر هیدروژن (آمونیاک و سوخت‌های مصنوعی)، ۷۰ درصد از سبد انرژی را در سال ۲۰۷۰ تأمین نمایند. سوخت‌های هیدروژنی و بر پایه هیدروژن تنها ۱۳ درصد، بیو سوخت ۵ درصد، بیومتان و بیوگاز در مصارف پخت و پز ۲ درصد از سبد انرژی در سال ۲۰۷۰ را تأمین خواهند کرد و کل مصرف بیومتان و بیوگاز به ۳۹۰ میلیون تن معادل نفت در سال ۲۰۷۰ خواهند رسید. سهم برق در تقاضای نهایی انرژی، باید از یک پنجم در شرایط کنونی به میزان تقریباً ۵۰ درصد در سال ۲۰۷۰ افزایش یابد. کربن‌زدایی مستلزم توسعه همه‌جانبه صنعت برق، به میزان ۳۰ هزار به منزله افزایش سالانه آن تا ۲۰۷۰ است. پیش‌بینی‌ها حکایت از رشد ۳۵ درصدی جمعیت و ۳/۵ برابری اقتصاد در فاصله زمانی بین ۲۰۱۹ تا ۲۰۷۰ است. مصرف انرژی بر اساس دلار بر حرجی دی پی با کاهش ۲/۳ در همین بازه زمانی به دلیل کاهش ۲/۲ درصد سالانه شدت انرژی مواجه خواهد بود (۱/۳ بیشتر از نرخ ۱/۶ درصد در سال در طول دوره (۲۰۱۹-۱۹۹۰). سهم منابع انرژی پاک اکنون ۲۰ درصد از نیاز جهانی است که تا سال ۲۰۷۰، ۴۰ تا ۷۵ درصد رشد چشمگیری پیدا خواهد کرد. مرحله گذار به انتشار صفر کربن نیاز به سرمایه‌گذاری گسترده حدود ۳۱ تریلیون دلار امریکا در تکنولوژی‌های نوین تا سال ۲۰۷۰ است و این رویکرد با گذر زمان اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. بسیاری از فرآیندهای صنایع سنگین در دمای بالا کار می‌کنند که این نیاز توسط سوخت‌های فسیلی تأمین می‌شود. تولید حرارت در دمای بالا از طریق برق در مقیاس بزرگ، امکان ناپذیر و با تکنولوژی‌های شیمیایی کنونی بسیار هزینه‌بر است. هرچند کربن‌زدایی، به‌کارگیری فناوری‌های هیدروژن ابزارهایی را برای تولید حرارت در دمای بالا فراهم می‌نماید اما به کارگیری آنها در صنایع در مراحل مقدماتی توسعه قرار دارند. بخش صنعتی ۳۹۰۰ میلیون تن معادل نفت، انرژی در سال ۲۰۱۹ استفاده کرده است (بیش از ۱/۴ کل انرژی ابتدایی مورد نیاز). این صنایع به شدت به مصرف سوخت‌های فسیلی متکی است که نزدیک به ۷۰ درصد از انرژی تأمینی برای این بخش محسوب می‌شود. در میان سوخت‌های فسیلی، مصرف زغال سنگ کمی بیشتر از ۴۰ درصد، نفت و گاز کمتر از ۳۰ درصد و الباقی توسط برق و انرژی زیستی نیز در بخش‌های ویژه‌ای کاربری دارند. از این رو، سوخت‌های فسیلی تا سال ۲۰۷۰ همچنان نقش پر رنگ خود را حفظ خواهند کرد و بسیاری از کاربردهای آن با سایر فرآیندهای نوین ادغام خواهد شد ولی سهم خود را از بازار انرژی از دست نخواهد داد. شاید لازم باشد به این گفته وزیر نفت پیشین عربستان (زکی یمانی) توجه بیشتری کرد که «عصر حجر به این دلیل که سنگ در صنعت به پایان رسید تمام نشد. دوره نفت هم پایان می‌یابد، پیش از آنکه ذخایر نفت تمام شود.»، در واقع پایان تسلط نفت در دنیای انرژی‌های اولیه را، پیش از پایان فیزیکی ذخایر، جایگزین‌های مناسب آن در بازار انرژی رقم خواهد زد.

رشد سپرده‌های کوتاه‌مدت دو برابر بلندمدت شد

خبر روز

سپرده‌های جاری در شهریور امسال رشد ۹۰ درصدی و سپرده‌های پس‌انداز رشد ۲۸ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال گذشته داشت؛ همچنین رشد سپرده‌های کوتاه‌مدت به بیش از دو برابر رشد سپرده‌های بلندمدت رسید.

بانک مرکزی با انتشار گزیده آمارهای اقتصادی، ارقام عمده پولی و اعتباری شهریور۹۹ را منتشر کرد. براساس این گزارش در بخش سپرده‌های دیداری شاهد رشد بیش از ۹۰ درصدی میزان سپرده‌ها در شهریور۹۹ نسبت به شهریور ۹۸ هستیم. سپرده‌های جاری شهریور۹۹ با رقم ۴۸۳۸.۰ هزار میلیارد ریال به ثبت رسید که این میزان در شهریور۹۸ حدود ۲۴۷۷.۹ هزار میلیارد ریال بود که با تغییر ۹۵.۲ درصدی مواجه شد. خالص چک‌ها در شهریور امسال نیز ۱۵۵.۴ هزار میلیارد ریال و در مدت مشابه سال قبل ۴۴.۲ هزار میلیارد ریال بود که حاکی از افزایش ۲۵۱.۶ درصدی است.

■ پس‌اندازهای بانکی

در بخش سپرده‌های غیردیداری، پس‌اندازها رشد کمتری نسبت به بخش سپرده‌های جاری داشته است. در این بخش، حجم سپرده‌ها در شهریور۹۹ حدود ۲۲۹۵۱.۹ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به شهریور۹۸ رشد ۲۸ درصدی داشت. همچنین حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز در شهریور۹۹، ۱۷۰۵.۳ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به مدت مشابه سال قبل رشد ۵۱ درصدی را تجربه کرد.

براساس آمارهای بانک مرکزی، میزان سپرده‌ها در صندوق پس‌انداز مسکن نیز رشد ۲۵ درصدی را ثبت کرد به نحوی که حجم این بخش در شهریور۹۹، ۵۴.۷ هزار میلیارد ریال و در شهریور۹۸، ۷۳.۰ هزار میلیارد ریال بود.

از سوی دیگر حجم سرمایه‌گذاری مدت دار در شهریور۹۹، ۲۰۷۲۳.۶ هزار میلیارد ریال بود که به نسبت ۱۶۴۴۵.۰ هزار میلیارد ریال شهریور۹۸ با ۲۶ درصد رشد همراه بود. در میان سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار نیز رشد سپرده‌های کوتاه‌مدت به بیش از دو برابر رشد سپرده‌های بلندمدت رسید. این سپرده‌ها در یک سال منتهی به شهریور۹۹، ۳۹.۲ درصد افزایش داشت که در مقابل رشد سپرده‌های بلندمدت ۱۸ درصد بود. براساس این آمارها، حجم سرمایه‌گذاری مدت‌دار کوتاه مدت شهریور۹۹ نیز ۸۶۴۱.۳ هزار میلیارد ریال و شهریور۹۸، ۶۲۰۶.۰ هزار میلیارد ریال بود. در شهریور۹۹ حجم سرمایه‌گذاری مدت‌دار بلند مدت ۱۲۰۸۲.۳ هزار میلیارد ریال بود که به نسبت شهریور۹۸ با میزان ۱۰۲۳۹.۰ هزار میلیارد ریال، رشد ۱۸ درصدی داشت.

■ پول در دست مردم

آخرین آمارهای بانک مرکزی نشان می‌دهد اسکناس و مسکوک در دست اشخاص رشد ۲۰ درصدی داشته به نحوی که از ۴۹۸.۶ هزار میلیارد ریال شهریور ۹۸ به ۵۹۹.۶ هزار میلیارد ریال شهریور۹۹ رسید. حجم پول در شهریور۹۹ به رقم ۶۰۰.۷ هزار میلیارد تومان رسیده که به نسبت مدت مشابه سال گذشته رشد ۸۰.۲ درصد را ثبت کرده است. این میزان در شهریور۹۸ با رقم ۳۳۳۳.۵ هزار میلیارد ریالی به ثبت رسید. جزء دوم نقدینگی شبه‌پول است که در واقع آمار پول‌ها در حساب بانکی را نشان می‌دهد که پیش‌تر نیز به آن اشاره شد. براساس آمار شهریور ماه بانک مرکزی، شبه‌پول به رقم ۲۲۹۵.۲ هزار میلیارد تومان رسیده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۲۸ درصدی را به ثبت رساند. این میزان در شهریور۹۸، ۱۷۹۳۰.۹ هزار میلیارد ریال بود./ پژوهشکده پولی و بانکی

چشم‌انداز بازار جهانی نفت خام پس از انتخابات امریکا

بازار جهانی در اتاق انتظار، میان سیاست‌های نفتی بایدن و ترامپ

گروه اقتصادی / انرژی یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار در روند انتخابات ۲۰۲۰ رئیس جمهوری امریکا بود. جمهوریخواهان طرفدار تولید حداکثری نفت مخصوصاً نفت شیل هستند و دموکرات‌ها طرفدار محیط زیست. اما اینکه از بین «جو بایدن» دموکرات و «دونالد ترامپ» جمهوریخواه، کدام یک رئیس‌جمهوری خواهند شد و رفتارشان دقیقاً با انرژی چگونه است، هنوز در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. بازار جهانی نفت نیز این را بخوبی فهمیده و هنوز سیاست‌های نفتی این دو نامزد انتخاباتی را جدی نگرفته است. تحلیلگران هم می‌گویند واکنش بازار به انتخابات امریکا کاملاً هوشمندانه است و بازار به بعد از انتخابات چشم دوخته و رفتار هیجانی ندارد.

فریدون برکشلی رئیس دفتر مطالعات انرژی وین نیز به «ایران» می‌گوید: «بازار نفت، عاقل‌تر از آن است که گول شعارهای انتخاباتی را بخورد. آنچه برای بازار نفت اهمیت دارد، آینده است. آینده این انتخابات برای نفت معنا دارد. این که کابینه دولت از چه کسانی تشکیل خواهد شد و چه سیاستی در قبال انرژی و محیط زیست خواهند داشت.»

■ چه کسی رئیس‌جمهوری می‌شود؟

برای بازار انتخاب میان بایدن و ترامپ فرقی ندارد؛ اما برای نفت کشورهای تحت تحریم امریکا فرق می‌کند که کدام یک رئیس‌جمهوری باشند. هر دو به‌دنبال توسعه حداکثری نفت شیل هستند اما موضع متفاوتی در برابر نفت ایران دارند. ترامپ به‌دنبال عرضه حداکثری نفت امریکا به بازار است و او با صراحت این موضوع را بیان کرده است. در کنار این مسأله تحریم صادرات نفت ایران را مدنظر قرار داده تا قیمت‌ها مناسب تولید نفت شیل باشد. ترامپ از استخراج نفت به روش فراکینگ حمایت می‌کند و توجهی به محیط زیست ندارد.

اما بایدن در تمام این مدت دوپهلو صحبت کرد. او سعی داشت که هم آرای جنوب را حفظ کند و هم به مسائل محیط زیستی بپردازد. بایدن از تمایلش برای بازگشت به برجام نیز صحبت کرد. مسأله‌ای که می‌توانست به افزایش عرضه نفت ایران به بازار جهانی نفت خام بینجامد.

فریدون فشارکی، تحلیلگر مؤسسه «فکتس گلوبال انرژی» در این زمینه به بلومبرگ گفته است که «با انتخاب ترامپ، احتمال بیشتری برای افزایش قیمت نفت وجود دارد.»

ترامپ در دوران ریاست جمهوری خود با استفاده از تحریم‌های فلج کننده و سختگیری در تحریم‌های جهانی، موضع تندی علیه تولیدکنندگان بزرگ نفت بویژه ایران و ونزوئلا اتخاذ کرد. حمایت او از تولیدکنندگان نفت شیل امریکا باعث شد که تولید نفت این کشور به یک رکورد دست یابد و تولید بالاتر از ۱۳ میلیون بشکه در روز را به ثبت برساند.

هرچند که اکنون به سبب افت قیمت نفت با شیوع ویروس کرونا، بخشی از تولید نفت گران امریکا - غیرمتعارف - متوقف شده است و پیش‌بینی می‌شود که تولید نفت این کشور در سال ۲۰۲۱ حداکثر به ۱۱ میلیون بشکه در روز برسد. با این حال امید به حمایت‌های ترامپ از توسعه نفت شیل و تحریم نفت ایران، ۷ ایالت امریکا را به نوعی طرفدار نامزد جمهوریخواه کرده است.

■ ترامپ برای نفت بهتر است؟

روز گذشته و در زمان تنظیم این گزارش قیمت هر بشکه نفت خام برای شاخص برنت با ۲.۷ درصد افزایش به ۴۰.۸۱ دلار و برای شاخص غرب تگزاس WTI با ۲.۶ درصد افزایش به ۳۸.۶۵ دلار رسیده بود که ناظران بازار یکی از مهم‌ترین علل این افزایش اندک قیمت‌ها را بی‌ارتباط با روند انتخابات امریکا و نتایج اولیه آن نمی‌دانستند. هرچند که بازار در انتظار نتیجه انتخابات و سیاست‌های اجرایی برنده آن است.

در این زمینه شرکت «مورگان استنلی» در چهار سناریو اثرات انتخابات امریکا بر شاخص‌های مهم اقتصادی از جمله قیمت نفت، ارزش دلار و شاخص سهام S&P ۵۰۰ و عملکرد خزانه‌داری ایالات متحده را پیش‌بینی کرده که در این پیش‌بینی بیان می‌کند: «پیروزی جمهوریخواهان روی قیمت نفت اثر مثبت دارد.» اثر مثبت انتخاب ترامپ روی قیمت‌ها به‌طور مستقیم به سیاست تحریم کننده او مرتبط می‌شود. ترامپ تولیدکنندگان نفت خام را در فشار قرار می‌دهد تا بازار برای نفت شیل ایجاد شود. اکنون باید منتظر ماند و دید که آیا او پیروز انتخابات است یا خیر و اگر بله، چه سیاستی در قبال تحریم‌های نفتی دارد.

در حال حاضر، مهم‌ترین بحران امریکا، بحران شیوع گسترده ویروس کروناست که باید مدیریت شود و در سطح جهانی، رئیس‌جمهوری بعدی نقشی اساسی در شکل‌گیری تلاش‌های داخلی و بین‌المللی علیه تغییرات آب و هوا، استفاده از سوخت‌های فسیلی و سرعت انتقال انرژی از فسیلی به تجدیدپذیر بازی خواهد کرد.

یادداشت

توسعه نفت شیل، سیاست امریکاست

مرتضی بهروزی‌فر
عضو هیات علمی مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی

دوگانه «ترامپ - بایدن» در روزهای اخیر تأثیرات مقطعی بر قیمت شاخص‌های جهانی نفت خام داشت. به طوری که روز گذشته با امید به پیروزی دونالد ترامپ - نامزد حزب جمهوریخواه - اندکی مثبت شد. چراکه بازار بر این باور است که انتخاب ترامپ به معنی ادامه تحریم‌های نفتی ایران و ونزوئلا و به طور مشخص، قفل شدن ۲ میلیون بشکه از تولید روزانه نفت ایران است. اما واقعیت این است که فرق چندانی میان سیاست‌های نفتی هر دو نامزد انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰ امریکا وجود ندارد. می‌توان مهم‌ترین محور سیاست نفتی هر دو را حفظ برتری امریکا در حوزه انرژی دانست. هرچند که ممکن است شیوع ویروس کرونا و کاهش قیمت‌های جهانی نفت خام مانع از اجرای این سیاست شود؛ اما هر دو می‌خواهند که توسعه نفت شیل ادامه داشته باشد و امریکا در بازار جهانی نفت خام حرف اول را بزند. البته جو بایدن از حزب دموکرات است و دموکرات‌ها به محیط زیست اهمیت می‌دهند و این می‌تواند شیوه اجرا را در دو دولت فرضی تغییر دهد.

از این رو می‌توان گفت که اگرچه صنایع نفت و گاز این کشور و خصوصاً نفت شیل، یک فعالیت مهم برای جمهوریخواهان است اما سیاست دموکرات‌ها نیز توسعه این صنعت است. انتخاب بایدن نیز با وجود تأکید او بر توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و توجه به محیط زیست، به معنی کنار گذاشتن صنایع نفتی نیست. در همین حال، اگر بایدن رئیس‌جمهوری باشد و امریکا تحریم‌های نفتی ایران را کاهش دهد، معنای آن افزایش مازاد عرضه نفت در بازار نیست. به احتمال قوی بازار برای بازگشت نفت ایران جا بازمی کند و روسیه و عربستان در قالب توافق اوپک پلاس، تولید نفت ایران را نیز در نظر خواهند گرفت. لذا معتقدم با ورود مجدد نفت ایران قیمت‌ها سقوط نخواهد کرد و آنچه امروز روند قیمت‌ها را در بازار تعیین می‌کند، بیش از تحریم‌های نفتی ایران، بحران بیماری کروناست. با فرض شرایط کنونی و مؤلفه‌های اثرگذار بر عرضه و تقاضا، تا زمانی که جهان بر بیماری کرونا غلبه نکند و واکسنی برای شکست این ویروس کشف نشود، متوسط قیمت‌ها در محدوده فعلی باقی خواهد ماند و در ۲۰۲۱ میلادی نیز قیمت‌ها در محدوده ۳۰ تا ۳۵ دلار در بشکه باقی خواهد ماند.

«ایران» از چرایی و راهکار مقابله با کمبود کالاهای اساسی گزارش می‌دهد:

زمانی که بازار در مقابل فضا سازی‌ها کم می‌آورد

گروه اقتصادی / بدنبال اجماع کشور برای مقابله با گرانی و کمبود کالا و حتی تاسیس قرارگاهی برای مبارزه با آن (صفحه ۸ را بخوانید) معاون وزیر صمت گفت : «کشور با کمبود کالاهای اساسی روبه‌رو نیست و بخش اعظم اتفاق‌هایی که در مورد بازار اتفاق می‌افتد فضاسازی است.» عباس قبادی معاون بازرگانی داخلی وزارت صمت با تأکید براین جمله به روزنامه ایران گفت:«برخی‌ها تمایل دارند که اوضاع بازار و ذخایر کالاهای اساسی را نگران کننده نشان دهند، اما به واقع اینچنین نیست و کشور با هیچ بحرانی روبه‌رو نیست، شاید در برخی از کالاها با چالش‌های نظیر عدم هماهنگی مناسب بین تولید و توزیع، تأمین ارز و شبکه توزیع روبه‌رو باشیم ولی این امر به منزله آن نیست که در تأمین کالاهای اساسی کشور با مشکل مواجه هستیم.»

او گفت: «بارها به مردم گفته‌ایم که کشور با کمبود کالاهای اساسی مواجه نیست و دوباره تأکید می‌کنم که وضعیت ذخایر استراتژیک مناسب است و بدین جهت ضرورتی برای خریدهای احتکاری وجود ندارد و همچنین خطاب به مردم تأکید می‌کنم که نگران وضعیت کالای کشور نباشند.»

تقریباً هر ماه خبر کمبود یک کالا رسانه‌ای می‌شود و در پی آن قفسه فروشگاه‌ها خالی از کالایی می‌شود که در فضای مجازی صحبت از نایاب شدن آن است. در کمتر از ۸ ساعت تمام قفسه‌ها پر می‌شود اما نگرانی و خرید احتکاری باعث می‌شود که قفسه‌ها خالی شوند. این فرآیند مدتی است که در بازار قابل مشاهده است.

افرادی که به خریدهای اینچنینی دست می‌زنند دیگران را هم تشویق به خرید انبوه می‌کنند و مرتب این دلهره و نگرانی را ایجاد می‌کنند که فلان کالا قرار است کمتر شود ولی تجربه حداقل ۷ ماهه نشان داد که هر کالایی که صحبت از نایاب شدن آن بود به‌صورت گسترده در فروشگاه‌ها عرضه شود تا مردم به چشم ببینند که کشور با کمبود کالا بخصوص کالاهای اساسی مواجه نیست.

■ تردد کامیون‌ها در سطح شهر

یحیی آل اسحاق وزیر اسبق بازرگانی در گفت‌وگوی اخیر خود با روزنامه «ایران» در مورد اینکه زمان ۸ سال جنگ تحمیلی چگونه وضعیت بازار کنترل شد که مردم کمبود کالایی را احساس نکردند، اظهارکرده بود:«در زمان جنگ خبر کمبود برخی از کالاها مانند آرد شنیده می‌شد برای آنکه مردم تحت تأثیر این اخبار قرار نگیرند و نسبت به خریدهای احتکاری اقدام نکنند کامیون‌های کالایی که صحبت از کمبود آن بود در سطح شهر می‌چرخاندیم تا همه به این اطمینان برسند که آن کالا وجود دارد. وقتی مردم با چشم می‌دیدند که کمبودی وجود ندارد و به‌صورت متناوب کالا در حال توزیع است حجم خرید خود را کنترل می‌کردند.»

■ خرید احتکاری رفتاری طبیعی است

در این میان کارشناسان عنوان می‌کنند که اخبار منفی و شایعات در مورد کمبود کالاهای اساسی با سرعت زیادی می‌تواند بر وضعیت خرید خانوارها اثر بگذارد. زمانی که کشور با تحریم و با ویروسی چون کرونا مواجه است مردم همواره این نگرانی را دارند که شایعات درست باشد به همین جهت رفتار مردم (خرید احتکاری) یک رفتار کاملاً طبیعی است. کارشناسان یادآور شدند برای آنکه شاهد خریدهای احتکاری نباشیم یک راهکار ساده پیشنهاد می‌شود و آن این است که اگر گفته می‌شود یک کالا با کمبود روبه‌رو خواهد شد وزارتخانه‌های مسئول با سرعت بیشتری نسبت به تأمین آن کالا اقدام کنند و عرضه به شکلی باشد که مردم خلأ آن کالا را احساس نکنند.

■ ضرورت هماهنگی بیشتر بخش خصوصی و دولت

پرهام رضایی، نایب رئیس کمیسیون تجارت و مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران در پاسخ به این سؤال «ایران» که چرا هر ماه خبر کمبود برخی از کالاها شنیده می‌شود در حالی که دولت تأکید می‌کند از نظر تأمین و توزیع در کالاهای اساسی مشکلی وجود ندارد، گفت: «سه دلیل باعث می‌شود که حرف و حدیث‌ها در مورد کمبود کالاها رسانه‌ای شود یک، نوسان قیمت ارز و دیگری عدم تأمین مواد اولیه تولیدکنندگان است و سومین نکته نوسان قیمت کالاهای مورد نیاز تولید در بورس است.»

او در ادامه پیشنهاد داد: «برای آنکه تا حدودی از جریان‌های پیش آمده فاصله بگیریم، در اولین گام ضرورت دارد که سیاست‌های کلان را به نحوی جلو ببریم که تصمیم‌ها به نفع تولید باشد، البته سیاستگذاران تمام تلاش خود را به کار بسته‌اند ولی فشار تحریم‌ها، شیوع ویروس کرونا و تراز واردات و صادرات مشکلات جدی را برای کشور ایجاد کرده است؛ نکته دیگری که توجه به آن ضرورت دارد، هماهنگی بیشتر بخش خصوصی و دولت است، اگر این مهم مورد توجه قرار گیرد خیلی از چالش‌های موجود را می‌توان برطرف کرد.»

■ تأمین ارز نباید با تأخیر مواجه شود

امیر یوسفی ،عضو کمیسیون کشاورزی و صنایع وابسته اتاق بازرگانی ایران نیز درباره اینکه چرا هر ماه خبر کمبود یک کالای اساسی شنیده می‌شود به «ایران»، گفت:«برخی از کالاها کمبودشان قابل پیش‌بینی بود و در این باره اطلاع‌رسانی صورت گرفته بود اما از آنجا که روند تخصیص ارز با مشکلاتی مواجه است کمبود در برخی از کالاها اتفاق افتاد که منجر به گرانی کالا هم شد؛ نمونه این امر کاهش تأمین خوراک دام و طیور و تأثیر آن بر قیمت مرغ بود و تأخیر در تأمین ارز روغن خام نیز باعث شد که چند روز بازار روغن با التهاب‌هایی مواجه شود.»

او ادامه داد: «تأمین ارز برای کالاهای اساسی اولویت دارد و تحت هیچ شرایطی نباید با تأخیر مواجه شود، وقتی روغن خام وارد نشود یا حتی در بنادر بماند کارخانه‌های تولید روغن نمی‌توانند کار کنند، در این میان تولیدکنندگانی را می‌شناسم که در این مدت تنها با ۱۰ درصد ظرفیت خود کار می‌کردند.»

یوسفی اظهارداشت:کشور به جهت زیرساخت‌ها و امکانات با هیچ کمبودی مواجه نیست لذا با تخصیص ارز و رساندن مواد اولیه به تولیدکنندگان دیگر شاهد انتشار اخبار مبنی بر کاهش یک کالا نخواهیم بود.»

■ همکاری سه ارگان برای جلوگیری از کمبودها

محمدرضا فاروقی ، نایب رئیس کمیسیون تجارت و مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران نیز درباره کمبود برخی از کالاها که هر ماه یکبار رسانه‌ای می‌شود به «ایران»، گفت:«تأمین به موقع مواد اولیه پیش نیاز تولید است. زمانیکه مواد اولیه با سرعت تأمین نشود و شاهد موانعی چون تخصیص ارز باشیم طبیعی است که روند تولید برخی از کالاها با اختلال مواجه شود بدین جهت ضرورت دارد که نسبت به تخصیص ارز و تأمین مواد اولیه مورد نیاز در بخش کالاهای اساسی و مصرفی اقدام‌های لازم صورت گیرد.»

او ادامه داد: «جلوگیری از اتخاذ تصمیم‌هایی که منجر به سیکل معیوب می‌شود و افزایش هماهنگی‌ها بین بانک مرکزی، وزارت صمت و گمرک ضرورت دارد. تمام بخش‌ها باید به گونه‌ای فعالیت کنند که در موعد مقرر مواد اولیه به تولیدکنندگان برسد.»

فاروقی خاطرنشان کرد:«زمانیکه ارزش پول ملی رو به کاهش می‌رود و شاهد رشد نقدینگی هستیم، بازار آبستن اتفاق‌هایی می‌شود که به شدت بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهد لذا با مدیریت زمان در ورود مواد اولیه تولید و مدیریت جامع برای صادرات و واردات می‌توان بازار را با شرایط بهتری کنترل کرد.»

وی گفت:«چندی پیش یک بخشی عنوان کرد که اگر عوارض صادراتی تخم مرغ برداشته شود مشکلی در قیمت تخم مرغ ایجاد نمی‌شود و بازار آرام خواهد بود اما به محض حذف عوارض تخم مرغ، قیمت هر شانه این کالا به ۴۰ هزار تومان رسید لذا مدیریت در زمینه صادرات با هدف جلوگیری از بر هم خوردن بازار الزام آور است، زمانیکه صادرات اشتباه باشد کالای صادراتی با جهش قیمت مواجه می‌شود.»

نایب رئیس کمیسیون تجارت و مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران افزود:«تا زمانیکه روند تخصیص ارز مناسب نباشد و ترخیص مواد اولیه در زمان خود صورت نگیرد هرگونه هیاهویی در بازار رخ می‌دهد؛ همه می‌دانیم که دولت در مضیقه ارزی است و فشارهای تحریم بسیار بیشتر شده است اما باید با همکاری بخش خصوصی به‌سمت مدیریت واردات و صادرات برویم.»

خبرخوان

امکان لغو سفارش فروش سهام عدالت فراهم شد

کسانی که سفارش فروش سهام عدالت را روی سایت کارگزاری‌های بورسی داده بودند، می‌توانند سفارش فروش سهام خود را لغو کنند. آن دسته از صاحبان سهام عدالت که روش مدیریت مستقیم را انتخاب کرده‌اند، می‌توانند با مراجعه به سایت کارگزاری‌های بورسی سفارش فروش سهام خود تا سقف ۶۰ درصد را ثبت کنند. به دلیل نبود متقاضی برای خرید این سهام طی هفته‌های گذشته فرآیند فروش با تأخیر بسیار انجام می‌شود. با توجه به افت شدید ارزش سهام عدالت برخی از افراد خواستار ایجاد امکانی برای لغو سفارش فروش سهام خود شده بودند که اکنون این امکان فراهم شده است. بر این اساس افرادی که سفارش فروش سهام عدالت خود را در یک سایت کارگزاری ثبت کرده و سهام شان به فروش نرفته یا در جریان فروش قرار نگرفته است، می‌توانند با مراجعه به آن سایت، سفارش فروش را لغو کنند./تسنیم

هنوز در مورد قیمت‌گذاری خودرو، تصمیمی گرفته نشده است

دبیر انجمن قطعه‌سازان گفت: اگرچه مطالب بسیاری در جلسات تعیین تکلیف قیمت‌گذاری خودرو، مطرح شده اما هنوز چیزی به تصویب نهایی نرسیده است. آرش محبی‌نژاد، اظهار داشت: در مورد قیمت‌گذاری محصولات پرتیراژ و سایر محصولات در جلسه بسیار صحبت شد و از سوی برخی اعضای جلسه مثبت ارزیابی شد، اما هنوز منجر به مصوبه نشده است.محبی‌نژاد گفت: برای اجرای این قبیل طرح‌ها، نیاز به مصوبه شورای هماهنگی سران قوا داریم. وی تأکید کرد: باید هر چه سریع‌تر در مورد مکانیسم قیمت گذاری، تعیین تکلیف صورت بگیرد چرا که در غیر این صورت خودروساز و قطعه ساز ورشکسته خواهند شد./ مهر